

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

א ו א מיי פ"ה מהל' י"ט
הלכה ד טו"ש"ע י"ד סי'
שם טע"ף כו:
ב מ מיי פ"ו מהלכות י"ט
הלכה יט טו"ש"ע א"ח
סי' תקל"ט טע"ף ו:
ג מ מיי פ"ו מהלכות אצל
הלכה ג ח טו"ש"ע א"ח
סי' תקמ"ט טע"ף א:
י ד טו"ש"ע י"ד סי' שלד
טע"ף א:
יא הו מיי פ"ו מהל' י"ט
הלכה יט טו"ש"ע א"ח
סי' תקמ"ט טע"ף י:
יב ז מיי פ"ג מהל'
סנהדרין הלכה ד סמג
לאין רל:
יג ח מיי ס"ס הלכה ה:
יד ט מיי פ"ו מהל'
טומאת נרעת הל' ו
סמג עשין רלה:
טו י מיי פ"ב מהלכות
ניצח המקדש הל' ו:
טז ב מיי ס"ס הל' ח:
יז ז מיי פ"ו מהלכות
טומאת נרעת הל' ו:
יח ח מיי פ"ה מהל' אצל
הל' א ז סמג עשין
דרכני ג טו"ש"ע י"ד סי' שפ
טע"ף א וסי' של טע"ף א:

עשה דיחיד. משמע דאבילות איכה עשה לאורייתא מדלל קאמר
ודחי עשה דרבנן והאי דקאמר לעיל (דף טו:) לא מציעא
ימי אצלו דרבנן היינו עשיית מלאכה דנפקא לן (לקמן טו:) באסמכתא
מוהפכתי חניכס לאצל גוף האבילות לאורייתא מיהו נראה לי
דשמחת הרגל נמי דרבנן ושמתת היינו
בשלמי שמחת כדליתא בחגיגה (ט):
מהו שינהוג נידויו ברגל. א' והקשה
הרב הא ליכא אלא עשה (א)
ואין עשה דוחה עשה ואפילו עשה
ליכא אלא עזרא גזר כדלקמן (דף
טו.) והא לאו קושיא היא דהא נידוי
דמי לאו דמקלל חברו דאיכא לאו
ושמח מסוטה ילפינן ועוד כיון שעבר
על דברי הדיינין הכי יש כאן עשה
דרכים: **ואי** ציית דינא משמתנין
צ"ה. תימנה לימא דמי לא ציית דינא
נמתנין לנכסיה ב' מיהו פריך שפיר:
ממנעי משמחת י"ט. הקשה
במס' הר"ח היכי קשה
ליה דהא ממנעי משמחת י"ט מאכילה
ושמיה וגוף ההריגה דהוא מלאכה
לא תשינן ונראה לי מדאסר רחמנא
הבערת צח כהן בצעת' מכלל דצמועד
שכי א' נמי כיון שהיא מזהה לזוך
י"ט קרינא צה: **נמצאת** אתה
מענה את דינו. קשיא לן דבפ' אחד
דיני ממונות (סנהדרין דף לה.) בשמעתין
דלפיך אין דינן (בצעת') מוכח
דעינוי הדין לא שייך עד שיליטוהו
אחר שיגמור הדין וכי תימא דלעינוי
דהכא היינו גמר דין ולא יהרגוהו עדין
עד אחר הרגל א"כ אמאי פריך לימא
לעינוי בעלמא בלא גמר דין ולא
יעשוהו^{טו} גמר דין עד אחר המועד
וי"ל דמשמכתי אף על גב דאיכא
סופרי דינין הכותבים דברי כל אחד
מ"מ הסביר אשר בלא משמכת ומהאי
טעמא אמרינן (סו) דאין דינן
בערב צבת דלינא דאינשי אינשי:
אמר אבי ת"ש מנודה שהתירו
כו. אבי לטעמיה דדחי
ודלמא לעיוני ואין חושב ראיה
להוכחה דלעיל ואע"ג דדחי דמי לא תימא
דקאמר לא חש בצאותו דימוי^ל ואפי'
נראה דימוי ה"ג מסתברא מ"מ נוכל
לומר לעיוני בלאו הכי נמי מסתברא:
והא כ"ג דכל השנה כו"ה ברגל
כו. משמע דלאס אין מנודה
והג נידוי ברגל הוא הדין כ"ג אינו
והג נידוי כלל וקשה דהא כ"ג דן
ודנין אותו ואי לא ציית דינא (לא)
משמתנין ליה ולמאי דפרישית לעיל ד'
נוכל לומר למינת לנכסיה ניחא:
מנודין

תורה אור השלם
א) ושמחת בחגך אתה
ובחגך ובחגך (עברך)
ואמרת והלוי והגר
והיתום והאלמנה אשר
בשעריך: (ויקרא טו, ד)
ב) לא תאכלו על הרב
לא תנחשו ולא
תעונו: (ויקרא יט, כו)
ג) והצדק אשר בו
תקנו בניו יהיו פרקים
וראשו יהיה פרוץ ועל
שפתם יקום וסמא סמא
קרא: (ויקרא י"ג מה)
ד) ואמר משה אל
אהרן ואלעזר
ולאיתמר בניו ראשיכם
אל תפרעו ובגדיכם לא
תפרטו ולא תמחו ועל
כל העדה יקום
ואחיהם כל בית
אשר אל יקבו את
השפה אשר שפרך יי:
(ויקרא י"ג)

רבינו חננאל

אסור לגלחו במועד.
והתנן כל אלו שאמרו
מגלחין במועד מותר
לגלח בימי אבול אסור
אסור לגלח במועד אסור
לגלח בימי אבול ואי
אמרת קטן הנולד קודם
הרגל אסור לגלח במועד
נמצאת אתה אומר
אבלות נהגת בקטן.
ותניא מקרעין לקטן מפני
עגמת נפש. ודחי רב
אשר מי קתני האסורין
לגלח במועד אסורין
לגלח בימי אבול מדוקיא
הא אסורין בכאן אסורין
בכאן משעי מיניה
דילמא יש מהן אסור ויש
מהן מותר (א) וכי קתני
הא אסור קתני. איכא
דאמרי קטן הנולד בין
ברגל בין קודם לרגל
מותר לגלחו במועד. דאי
אבלות נהגת ברגל דאי

ואי אמרת בקטן אית צ"ה פלוגתא. חילוק נולד קודם הרגל אינו
מגלח ברגל ואי לן^א למימר הואיל ואסור לגלח ברגל אסור לגלח נמי
צימי אצלו א"כ נמצאת אתה אומר^א אבילות אפילו בקטן: מקרעין
לקטן. את בגדיו: מפני עגמת נפש. שיצבו הרואין וירצו בכבוד
המת ולא מפני שהוא אצל: מי
קתני הא אסורין. למשמע^ב האסורין
לגלח במועד אסורין לגלח בצל:
יש מהן אסורין. בשאר כל אדם
שאסורין לגלח במועד (ג) אסורין
לגלח צימי אצלן: ויש מהן מותרין.
כגון קטן זה שנולד קודם הרגל
שאסור לגלח ברגל מותר לגלח צימי
אצלו: אתי עשה דרביב. ושמתת:
ודחי עשה דיחיד. אצל דכתיב (ירמיה
ו) אצל יחיד עשי לך: דהשתא.
שארעו צמועד: דנין דיני נפשות.
צמועד אצל לא ציזס טוב שאסור
משום שצות^א ודייקין מינה מדדנין
צמועד מכלל דמי לא ציית נמי
משמתנין ליה צמועד: אתי רגל
ודחי צ"ה. שאינו נוהג נדוי ברגל:
דלמא צ"עונו. הא דמי דדנין לא
אמרי דלימא איש פלוני חייב איש
פלוני זכאי ואיכא^ב למידק מינה דמי
לא ציית משמתנין ליה אלא מעייני
דין ולא אמרי ליה כלום: מענה
את דינו. דמי לא אמרו ליה דינו
לאחר דעיני ציה הוה ליה עינוי
הדין: אלא. לעולם דינן דינו וגומרין
ממש צמועד ואיכא למידק מינה אי
לא ציית משמתנין ליה ואיכא למשמע
מינה דנוהג נמי ברגל ודאמרת א"כ
מימנע^א משמחת י"ט הכא במאי
עסקינן דלחו מלפרא כו: ת"ש
מנודה שהתירו לו חכמים. קא סלקא
דעתך התיירו לכל מנודה נידוי
ברגל דאין נידוי נוהג ברגל: דאזיל
ופייסיה צ"עונו דיניה. ברגל והתיירו
לו חכמים צ"ד שבאותו דוכ: שינהגי
צריעתו. שלא יצא אל תוך הכמחה
ולא יגלח: הא בימי טומאתו נוהג.
כרעתו ברגל: ניגזור. שלא יחא
מגלח צמועד דכיון דגילח כריך להציא
קרבן ושמח משהה קרבנותיו עד ליום
טוב האחרון ומקרינן ואסור להקריב
קרבנות יחיד צ"ט: רבות כ"ג.
שנוהג צו כרעת: הא בהן גדול בל
דשנה צ"דידיה ברגל צ"בלי ע"מא דמי.
דמתן כ"ג מקריב אונן מדאמר לו
אהרן למשה ואכלתי מטאת היום
(ויקרא י) ולא אמר למשה והקרבתי
מכלל דהקריב צמינות ולמדנו דכ"ג
מקריב אונן אצל כולי עלמא בשאר
ימות השנה אונן אינו משלח קרבנותיו
כדאמרין לקמן (דף טו:) שלמים צומן
שהוא שלם ולא צומן שהוא אונן וברגל
משלח וכהן גדול אונן מקריב כל השנה
אלמא כל השנה לדידיה כרגל דמי וקתני
דנוהג צו כרעת תיפשוטו דכל מלורע
והג כרעתו ברגל: אל תפרעו. גידול שער
והאי קרא גצי מיתת נדב ואציהוה כמיב

ואי אמרת בקטן אית צ"ה פלוגתא. חילוק נולד קודם הרגל אינו
מגלח ברגל ואי לן^א למימר הואיל ואסור לגלח ברגל אסור לגלח נמי
צימי אצלו א"כ נמצאת אתה אומר^א אבילות אפילו בקטן: מקרעין
לקטן. את בגדיו: מפני עגמת נפש. שיצבו הרואין וירצו בכבוד
המת ולא מפני שהוא אצל: מי
קתני הא אסורין. למשמע^ב האסורין
לגלח במועד אסורין לגלח בצל:
יש מהן אסורין. בשאר כל אדם
שאסורין לגלח במועד (ג) אסורין
לגלח צימי אצלן: ויש מהן מותרין.
כגון קטן זה שנולד קודם הרגל
שאסור לגלח ברגל מותר לגלח צימי
אצלו: אתי עשה דרביב. ושמתת:
ודחי עשה דיחיד. אצל דכתיב (ירמיה
ו) אצל יחיד עשי לך: דהשתא.
שארעו צמועד: דנין דיני נפשות.
צמועד אצל לא ציזס טוב שאסור
משום שצות^א ודייקין מינה מדדנין
צמועד מכלל דמי לא ציית נמי
משמתנין ליה צמועד: אתי רגל
ודחי צ"ה. שאינו נוהג נדוי ברגל:
דלמא צ"עונו. הא דמי דדנין לא
אמרי דלימא איש פלוני חייב איש
פלוני זכאי ואיכא^ב למידק מינה דמי
לא ציית משמתנין ליה אלא מעייני
דין ולא אמרי ליה כלום: מענה
את דינו. דמי לא אמרו ליה דינו
לאחר דעיני ציה הוה ליה עינוי
הדין: אלא. לעולם דינן דינו וגומרין
ממש צמועד ואיכא למידק מינה אי
לא ציית משמתנין ליה ואיכא למשמע
מינה דנוהג נמי ברגל ודאמרת א"כ
מימנע^א משמחת י"ט הכא במאי
עסקינן דלחו מלפרא כו: ת"ש
מנודה שהתירו לו חכמים. קא סלקא
דעתך התיירו לכל מנודה נידוי
ברגל דאין נידוי נוהג ברגל: דאזיל
ופייסיה צ"עונו דיניה. ברגל והתיירו
לו חכמים צ"ד שבאותו דוכ: שינהגי
צריעתו. שלא יצא אל תוך הכמחה
ולא יגלח: הא בימי טומאתו נוהג.
כרעתו ברגל: ניגזור. שלא יחא
מגלח צמועד דכיון דגילח כריך להציא
קרבן ושמח משהה קרבנותיו עד ליום
טוב האחרון ומקרינן ואסור להקריב
קרבנות יחיד צ"ט: רבות כ"ג.
שנוהג צו כרעת: הא בהן גדול בל
דשנה צ"דידיה ברגל צ"בלי ע"מא דמי.
דמתן כ"ג מקריב אונן מדאמר לו
אהרן למשה ואכלתי מטאת היום
(ויקרא י) ולא אמר למשה והקרבתי
מכלל דהקריב צמינות ולמדנו דכ"ג
מקריב אונן אצל כולי עלמא בשאר
ימות השנה אונן אינו משלח קרבנותיו
כדאמרין לקמן (דף טו:) שלמים צומן
שהוא שלם ולא צומן שהוא אונן וברגל
משלח וכהן גדול אונן מקריב כל השנה
אלמא כל השנה לדידיה כרגל דמי וקתני
דנוהג צו כרעת תיפשוטו דכל מלורע
והג כרעתו ברגל: אל תפרעו. גידול שער
והאי קרא גצי מיתת נדב ואציהוה כמיב

ואי אמרת בקטן אית צ"ה פלוגתא. חילוק נולד קודם הרגל אינו
מגלח ברגל ואי לן^א למימר הואיל ואסור לגלח ברגל אסור לגלח נמי
צימי אצלו א"כ נמצאת אתה אומר^א אבילות אפילו בקטן: מקרעין
לקטן. את בגדיו: מפני עגמת נפש. שיצבו הרואין וירצו בכבוד
המת ולא מפני שהוא אצל: מי
קתני הא אסורין. למשמע^ב האסורין
לגלח במועד אסורין לגלח בצל:
יש מהן אסורין. בשאר כל אדם
שאסורין לגלח במועד (ג) אסורין
לגלח צימי אצלן: ויש מהן מותרין.
כגון קטן זה שנולד קודם הרגל
שאסור לגלח ברגל מותר לגלח צימי
אצלו: אתי עשה דרביב. ושמתת:
ודחי עשה דיחיד. אצל דכתיב (ירמיה
ו) אצל יחיד עשי לך: דהשתא.
שארעו צמועד: דנין דיני נפשות.
צמועד אצל לא ציזס טוב שאסור
משום שצות^א ודייקין מינה מדדנין
צמועד מכלל דמי לא ציית נמי
משמתנין ליה צמועד: אתי רגל
ודחי צ"ה. שאינו נוהג נדוי ברגל:
דלמא צ"עונו. הא דמי דדנין לא
אמרי דלימא איש פלוני חייב איש
פלוני זכאי ואיכא^ב למידק מינה דמי
לא ציית משמתנין ליה אלא מעייני
דין ולא אמרי ליה כלום: מענה
את דינו. דמי לא אמרו ליה דינו
לאחר דעיני ציה הוה ליה עינוי
הדין: אלא. לעולם דינן דינו וגומרין
ממש צמועד ואיכא למידק מינה אי
לא ציית משמתנין ליה ואיכא למשמע
מינה דנוהג נמי ברגל ודאמרת א"כ
מימנע^א משמחת י"ט הכא במאי
עסקינן דלחו מלפרא כו: ת"ש
מנודה שהתירו לו חכמים. קא סלקא
דעתך התיירו לכל מנודה נידוי
ברגל דאין נידוי נוהג ברגל: דאזיל
ופייסיה צ"עונו דיניה. ברגל והתיירו
לו חכמים צ"ד שבאותו דוכ: שינהגי
צריעתו. שלא יצא אל תוך הכמחה
ולא יגלח: הא בימי טומאתו נוהג.
כרעתו ברגל: ניגזור. שלא יחא
מגלח צמועד דכיון דגילח כריך להציא
קרבן ושמח משהה קרבנותיו עד ליום
טוב האחרון ומקרינן ואסור להקריב
קרבנות יחיד צ"ט: רבות כ"ג.
שנוהג צו כרעת: הא בהן גדול בל
דשנה צ"דידיה ברגל צ"בלי ע"מא דמי.
דמתן כ"ג מקריב אונן מדאמר לו
אהרן למשה ואכלתי מטאת היום
(ויקרא י) ולא אמר למשה והקרבתי
מכלל דהקריב צמינות ולמדנו דכ"ג
מקריב אונן אצל כולי עלמא בשאר
ימות השנה אונן אינו משלח קרבנותיו
כדאמרין לקמן (דף טו:) שלמים צומן
שהוא שלם ולא צומן שהוא אונן וברגל
משלח וכהן גדול אונן מקריב כל השנה
אלמא כל השנה לדידיה כרגל דמי וקתני
דנוהג צו כרעת תיפשוטו דכל מלורע
והג כרעתו ברגל: אל תפרעו. גידול שער
והאי קרא גצי מיתת נדב ואציהוה כמיב

א) [לקמן דף טו:].
ב) [ומספחה פ"ב ע"ש].
ג) סנהדרין סג. ע"ש.
ד) [גלח יג:]. ה) [לקמן
טו:]. ו) [יומא יג: הוריות
יב: ב"ק קי. זמחם טג:].
ז) ביצה דף לו: ע"ש.
ח) תורה אור ג, טו.
ט) שבת קו. יבמות ו:
כ) [סנהדרין יט. ע"ש].
ל) יחזקאל כד. י.

הגהות הב"ח

א) גמ' ט"ש והגור
והמלורע העולה
מטומאתו: (ב) רש"י
ד"ה יש מהן וכו' לגלח
צמועד יש מהן אסורין
לגלח: (ג) תוס' ד"ה
מהו כו' הא ליכא אלא
עשה דיחיד ואין עשה
דיחיד דוחה עשה
דרביב ואפילו עשה
ליכא:

הגהות מהר"ב

א) תוס' ד"ה מהו
שינהגי וכו' והקשה
הרב כו' אלא עזרא
גזר בדלקמן. עין
ריטב"א דטור המתחיל
מנודה: ב) ד"ה ואי צ"ה
ציית כו' מיהו פריך
שפיר. עין יד דוד:
ג) ד"ה אמר אביי כו'
אביי צ"עוניה כו'
ואפילו נראה דיחוי
ה"ג מסתברא כו'.
נספריהם היה הניסא
א"ל אבי ודלמא צ"עונו
ה"ג מסתברא דמי לא
תימא הכי כו' וק"ל:
ד) ד"ה והא כ"ג
כו' ולמאי דפרישית
צ"עונו מ"ה ואי לא
צ"ה:

גליון הש"ס

גמ' נמצאת אבילות
נהגת בקטן. ק"ל הא
אדרבה כיון דקטן לא
שיך אבילות אין זה יולא
מן הכלל דכל שאסור
צמועד אסור צימי אצלו
דימי אצלו היינו צמי שהוא
אצל משא"כ קטן דאינו
אצל וצמועד אינו אסור
על הקטן רק על המגלח
אצל בצל דהמגלח אינו
אצל ועל קטן ליכא אסור
ולגמ': שם מי קתני
הא אסורין. כעין זה
זמחם קב ע"א: שם צ"ה
מיבטיא קאמר. עין
לקמן דף יט ע"ב מוס'
ד"ה העולם: שם
מכ"כ דב"ב ע"מא
אסור. עין לקמן דף
כ"ג ע"ב מוס' ד"ה ואינו
אובל:

רש"י בת"י

ה"ג הא אסורין צ"ה
במועד אסורין בימי
אבל ואי אמרת בקטן.
אית חילוק דאס נולד
קודם המועד אסור לגלח
כיון דדייקין הא אסורין
לגלח צמועד אסורין צימי
אצלן נמי' דאצל אסור
לגלח את צמועד אסורין
לגלח צימי אצלן כגון קטן
הנולד לפני הרגל יש מהן
אסורין שאר כל אדם. בותני הבי. דבהדי' מפשטו מלאכה לא שנה נולד צמועד ולא שנה קודם המועד והאי דקשיא ליה
לניצח קמא השחא מסייע. רב [אשין]. אמ' מיהא לא חסייע מי קתני האסורין וכו'. אי אביצות דבעיקרא הוא. שמה
קודם המועד עליו. עשה דרביב. ושמתת שכל ישראל עשין ביחד שמחת יום טוב. עשה דיחיד. דקאמר' דמתנא ליחזקאל'
האנק דוס ההלכות ודוס כאלל (מאי שנה האנק מכלולו). ואי אביצות דהשתא. שמת לו מת בחון המועד וכבר מלה שמחת יום
טוב כל סק דלא אפי עשה דיחיד דמי עשה דרביב. דאלל פשיט' ליה שאבילתו מפקין צמועד אלא מנודה ומנודה
מנעלא לו וקו כולה איך (אצל) בשיטה זו. דינין. צמועד וציוס טוב אין דנין [דמתן] (צ"ה לו): אלו הן משום רשות לא דנין וכו' וכוין
דדנין והאי אי לא ציית לדינא משמתנין ליה ואי ס"ד וכו'. והשתא משמתנין צ"ה. אי לא ציית לדינא בתמיה אלמא נוהג נדוי ברגל.
אמ' צ"ה אביי ודלמא. הא דקתני דנין לעיוני דמעיינן צדיקה ומתרינן ליה לאחור ואי לא ציית לא משמתנין ליה עד לאחר המועד
ופסומי הוא דפתח ליה נכי דליכא לשהוי למפתח לדינא בתר דעיניה דלמא משתמחי ליה לנייחוהו ועעמי' דמתנ' בטסידרין (לה).
אצל דינא לא מקיימין ליה לאחור. אלא. לאו לעיוני ומקטל לא קטלינא ליה עד לאחר המועד. (המשך בסוף המסכת)

א) [לקמן דף טו:].
ב) [ומספחה פ"ב ע"ש].
ג) סנהדרין סג. ע"ש.
ד) [גלח יג:]. ה) [לקמן
טו:]. ו) [יומא יג: הוריות
יב: ב"ק קי. זמחם טג:].
ז) ביצה דף לו: ע"ש.
ח) תורה אור ג, טו.
ט) שבת קו. יבמות ו:
כ) [סנהדרין יט. ע"ש].
ל) יחזקאל כד. י.

א) נכוח יע. עליה פ"ה מ"ג (3) תענית דף ק"ד; א) סוכה כה. כמותו ו: ע"ש [מס' שמחה פ"ז נכוח יל. ע"ז: וע"י לקמן כא. (7) ע"י [מס' ישנים נדה ז: ד"ה הקשה ה"ר ראב"ה וכו'] (8) [לעיל דף ק"ד]: ת"כ תורע פרשתא ה פ"ב ה"ה-ה (9) תענית י"ב: (1) ע"י תוס' לקמן כא. ד"ה ואסור (8) ע"י מ"ס שפחות פרק ה ה"ב ובספחת הגר"א תחלת יעקב שם. (9) נכוח כ"ה (10) [מספחא לנכוח פרק ג, (8) לקמן דף ק"ז: (9) י"ע ע"א.

הגהות הב"ח

(6) תוס' ד"ה ולאשו כ"י דלעיל מיימי מיניה איסור תספורת לאכל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה ביהם שמהרימין ביהם דאחר י"ב יום דאחר הנדוי. י"ב לאחר שנים מלא לקמן דף טו ע"א ואלו כונת רש"י אפי' שלשים השנים דנתיב טס ושנין לאחר שלשים ומתרימין לאחר שנים:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ובוועלי נדות וכו' ובתוספ' פ"י דכיון דטומאת בועל נדה. ע"י משנה למנן פ"ג ה"ג מהל' נילת מקדש:

רש"י כת"י

[נדפס בסוף המסכת]

תורה אור השלם א) האנק רם מתים אכל לא תעשה פארך חבוש ע"י ויגליד תשים בגלגל ולא תעשה על שפם וקחם אגשים לא תאכל:

[יחזקאל פ"ד, ז]

ב) ותצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמיו וראשו יהיה פרוע ועל שפם נעשה ופמא פמא יקרא: [ויקרא י"ג, פ"ה]

ג) רק השקר דף ושטר גפשה מאד פן תשבח את הדברים אשר רא עניד ופן יסרו מלבבך כל ימי תיך והדעתם לבני ולבני בניך: יום אשר עברת לפני ה' אלהיך פחרב פאמר ה' אלי תקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר יאמרו לך וקרא אתי פל תמים אשר הם חיים על הארמה ואת בניכם יאמרו: [דברים ה, פ"א]

ד) וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה

התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת: [שמואל ב' ה, ז]

ו) ויאמר משה אל אהרן ולא תעזר ולא תמר בניו ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרמו ולא תחבו ועל כל העדה יקצף ואחריכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה': [ויקרא י"ז]

הגהות וצינונים

א) "גדולה" ליתא בכת"י ובראשונים: [3] צ"ל אסורין (בדפוס: אסור, דק"ס): [ג] בכת"י נוסף האמורה: [7] [פ] כמתא מגונה רבה [צ"ל רכה, ממ"ג] שנהא כמלא הראש ואין עולה למעלה מן הראש. ערוך [גליון]: [8] ס"א [גליון]: [1] בכת"י וראשונים שלא יפסיד את תלמודו: [1] צ"ל וברת ובויע אה באן באימה וברתת ובויע, וכ"ה בכת"י וכמו בברכות (ונשמט בשגגה מחמת הדומות, דק"ס, רש"י): [8] נראה דכאן צ"ל הפסק הנקודה. ובכת"י נוסף עוד דיבור אחרי דיבור זה ואסור נמי בשאיית ש"ם. אבל מנודה אין אסור בשאיית שלום: [9] ג"י רש"י מצורע [גליון], ולפי"ז יש למחוק התיבות "אמר רב יוסף" (גנוי יוסף): [1] צ"ל למתני' (ראש משביר): [2] נדצ"ל בטומאת מת (רש"י, ע"ש): [3] צ"ל גבי (רש"י): [4] יש להוסיף נשכר ונשכרין (באח"מ): [5] בכת"י נוסף וכן מנודה וכן מצורע. אבל אסור בדברי תורה מדאמר רחמנא ליחזקאל האנק דום מכלל רב"ע אסירי מנודה מאי (וע"י ח"י הר"ן):

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

מנודין ומצורעין מהו. להכי קאמר להו צהדי משום דפטיט להו צהדי: מנודה שמת וכו'. קיפא דצרייתא היא: בג"ז ש"ל עבן. דכתיב (יהושע ז) ויקמו עליו גל אצנים גדול: והן מתעטפין. מפורש במסכת תענית לאחר שהתענו שלש עשרה ת"ש: מנודה ששמים. כי הני שאני דחמירי ולהכי לריכי עטיפת הראש אצל אחרים אינן לריכין עטיפת הראש: יעשה. משמע עטיפת הראש: פארך. זה תפילין: דבר שהוא חוץ מגופו אף הוייה האמורה בראש. ראשו יהיה פרוע משמע מגולה כענין דכתיב ופרע את ראש האשה (צמדג ה): דבר שהוא חוץ מגופו. ולא אמרינן משער שהוא מגופו: מאי לאו. שיהא ראשו מגולה מתפילין: אכומתא וסודרא. כלומר שיהא ראשו מגולה ממחמתא וסודרא ליחזקאל האנק דום. כלומר דבצר זה תנהוג אצילות שמוס ולא תשאל לשלום: ת"ש. דתני גבי תעניות הן יושבין כמנודין ואצלים כו': שפם. משמע שפתותיו מדונקות: מי קתני? כמנודה. שאסור נשאלת שלום: מוצרם. שמתרימין צתים לאחר ל' יום לאחר הנדוי א': בפקתא דערבות. נשוק של אותו מקום: בעלי קריין אסורין. לפי שצא להם מחמת שמחה וקלות ראש וליכא אימה: דמות

מנודין ומצורעין מהו הן בתספורת ת"ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס מנודה שמת ב"ד סוקלין את ארונו ר' יהודה אומר לא שיעמידו עליו גל אבנים בגלו של עבן אלא ב"ד שולחין ומניחין אבן גדולה על ארונו ללמדך שכל המתנדה ומת בנידויו ב"ד סוקלין את ארונו. אבל חייב בעטיפת הראש מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל ולא תעטה ער שפם מכלל דכולי עלמא מוחייבי מנודה מהו בעטיפת הראש אמר רב יוסף ת"ש והן מתעטפין ויושבין כמנודין וכאבלים עד שירחמו עליהם מן השמים אל אבי דלמא מנודה לשמים שאני דחמיר מצורע מהו בעטיפת הראש ת"ש ועל שפם יעטה מכלל שחייב בעטיפת הראש ש"מ. אבל ואסור להניח תפילין מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל פארך חבוש עלך מכלל רב"ע אסור מנודה מהו בתפילין תיקו מצורע מהו בתפילין ת"ש והצורע זלרבות כ"ג בגדיו יהיו פרומים שיהו מקורעים וראשו יהיה פרוע אין פריעה אלא גידול שער דברי ר"א ר"ע אומר נאמרה הוייה בראש ונאמרה הוייה בבגד מה הוייה האמורה בבגד דבר שחוץ מגופו אף הוייה בראש דבר שחוץ מגופו מאי לאו אתפילין אמר רב פפא לא אכומתא וסודרא. אבל אסור בשאיית שלום דקאמר ליה רחמנא ליחזקאל האנק דום מנודה מהו בשאיית שלום אמר רב יוסף ת"ש ובשאיית שלום שבין אדם לחברו כבני אדם הגופין למקום א"ל אביי דלמא מנודה לשמים שאני דחמיר מצורע מהו בשאיית שלום ת"ש ועל שפם יעטה שיהו שפתותיו מדונקות זו בזו שיהא כמנודה וכאבל ואסור בשאיית שלום ש"מ וניפשוט מינה למנודה אמר רב אחא בר פנחס משמיה דרב יוסף מי קתני שאסור שיהא כמנודה וכאבל [קתני?]. במילי אחרנייתא ואסור נמי בשאיית שלום. אבל אסור בדברי תורה מדקאמר רחמנא ליחזקאל דום מנודה מהו בדברי תורה אמר רב יוסף ת"ש מנודה ושונה לו נשכר ונשכרין לו מוצרם לא שונה ולא שונין לו לא נשכר ולא נשכרין לו אבל שונה הוא לעצמו שלא יפסיק את למודו ועושה לו חנות קמנה בשביל פרנסתו ואמר רב זבוני מיא בפקתא דערבות שמע מינה מצורע מהו בדברי תורה ת"ש והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מה להלן באימה ובריאה וברתת ובויעה מכאן אמרו הובין והמצורעין ובוועלי נדות מותרין לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות במדרש ובש"ס בהלכות ובאגדות ובעלי קריין אסורין ש"מ. אבל אסור בתכבוסת דכתיב וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת מנודין ומצורעין מהו הן בתכבוסת ת"ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס ש"מ. אבל חייב בקריעה דקאמר להו רחמנא לבני אהרן לא תפרומו מכלל רב"ע מוחייבי מנודה מהו בקריעה תיקו מצורע מהו בקריעה ת"ש בגדיו יהיו פרומים שיהו מקורעין שמע מינה. אבל חייב בכפיית המטה דתני בר קפרא דמות

זועל נדה מודה ללא חשיב טומאה יולאה מגופו ואפילו מאן דזעי למימר צפרק אלו דצרים צפסמים (דף סה) וצפ"ק דיומא (דף ז) ומשתלת חוץ לשתי מחנות כמו זעל קרי מ"מ לא חשיב טומאה יולאה מגופו ורבי יהודה נמי הלרין טעילה לדברי תורה וצתוספ' פי' דכיון דטומאת זעל נדה מכת קרי רבי יהודה מודה דלרין טעילה: ה"ג מנודין ומצורעין מהו הן בתכבוסת ת"ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס קשה לרז למה לא צעי ליה ותיך דכזר אייתי לעיל הן צרייתא דגבי תספורת ואלה הקשה לקמן גבי עשיית מלאכה קמיצעי ומציא צרייתא דמתניא לעיל ונשכרין ותיך דאגז דמנודע קאי צתיקו קא צעי מנודה ומיימי לצרייתא דלעיל: ורמיה

ולא מחייבין למנודה בעטיפת הראש דהא איבעיא ולא איפשיטא. מצורע אסיקא דחייב בעטיפת הראש. אבל אסור בתפילין מדכתיב ביחזקאל פארך חבוש עלך מכלל דכ"ע אסירי מנודה מהו בתפילין תיקו. מצורע מהו בתפילין ולא איפשיטא בהדיא. אבל אסור בשאיית שלום מדכתיב ביחזקאל האנק דום אלא דבר מכלל דכ"ע אסירי. מנודה מאי ת"ש מנודה ושונה ושונין לו נשכר ונשכרין לו מוצרם לא שונה ולא שונין לו [לא נשכר] ולא נשכרין לו אבל שונה לעצמו שלא יפסיד תלמודו ועושה לו חנות קטנה בפקתא דערבות שהיא ארץ ציה רחוקה מן הישוב לזבני מיא כדי פרנסתו וכן מצורע מותר בדברי תורה. אבל אסור בתכבוסת ובסיכה שנאמר וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת. אבל אסור ברחיצה דרחיצה בכלל סיכה היא מנודה ומצורע ברחיצה לא איפשיטא בהדיא. אבל חייב בקריעת בגדיו מדכתיב בבני אהרן ובגדיכם לא תפרומו מכלל דכולי עלמא חייבי וכן מצורע מנודה מאי תיקו אבל חייב בכפיית המטה. מנודים ומצורעים מהו תיקו

טו. עין משפט נר מצוה

י"א א מיי פ"ו מהלכות ת"ח הלכה ד סמג לארין רם ועשין לרז טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב ב מיי פ"י מהלכות טומאת צרעת הלכה ו סמג עשין שס: ב א מיי פ"ו מהלכות ת"ח הלכה ד סמג שס טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב ב מיי פ"ה מהל' אצל הלכה א יט סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב ג מיי פ"י מהלכות טומאת צרעת הלכה ו סמג עשין לרז: ב ד ו מיי פ"ד מהלכות אצל הלכה ט סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב ה מיי פ"י מהלכות אצל הלכה א כ סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפד: ב ו ג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפד: ב ז ג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א ז מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפד: ב ג ג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א ג מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב ק מיי פ"ד מהל' ק"ש הל' טו"ע י"ד ק"י שלד סעף פ: ב ג ד מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א ג סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ד ש מיי פ"ח מהל' אצל הלכה א סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ה ת מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ו א מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א יט סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ז א מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה א יט סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ח א מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה א יט סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א:

ב ב ד מיי פ"ה מהל' אצל הלכה א יט סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג ה מיי פ"י מהלכות טומאת צרעת הלכה ו סמג עשין לרז: ב ד ו מיי פ"ד מהלכות אצל הלכה ט סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפד: ב ז ג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א ז מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג ג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א ג מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג ד מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א ד מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג ה מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א ה מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג ו מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א ו מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג ז מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א ז מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג ח מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א ח מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג ט מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א ט מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"א מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"א מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"ב מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"ב מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"ג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"ג מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"ד מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"ד מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"ה מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"ה מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"ו מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"ו מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"ז מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"ז מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"ח מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"ח מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"ט מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"ט מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"י מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"י מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"יא מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"יא מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"יב מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"יב מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"יג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"יג מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"יד מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"יד מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"יז מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"יז מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"יח מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"יח מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"יט מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"יט מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"כ מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"כ מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"כא מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"כא מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"כב מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"כב מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"כג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"כג מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"כד מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"כד מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"כה מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"כה מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"כז מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"כז מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"כח מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"כח מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"כט מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"כט מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"ל מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"ל מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לא מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לא מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לב מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לב מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לז מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לז מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לח מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לח מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחא מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחא מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחב מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחב מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחג מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחד מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחד מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחז מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחז מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחזא מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחזא מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחזב מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחזב מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחזג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחזג מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחזד מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחזד מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחזז מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחזז מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחזזא מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחזזא מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחזזב מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחזזב מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סעף א: ב ג י"לחזזג מיי פ"ו מהלכות אצל הלכה ד ה טו"ע י"ד ק"י שלד סעף ז: ב א י"לחזזג מיי פ"י מהל' טומאת צרעת הל' ו סמג עשין לרז: ב ב מיי פ"ה מהלכות אצל הלכה א טו סמג עשין דרנבן ג טו"ע י"ד ק"י שלד סעף א וס"י שפט סע

שריפת תרומה זלילה. אלא ודאי שאין איסור לא
בשריפת תרומה טמאה ולא בשריפת קדשים טמאים
זלילה. (ג)

סימן צז

להחם חמין ביו"ט לצורך רחיצת כל הגוף אם הוא איסור
דאורייתא או דרבנן

אוצר החכמה

בע"ה עש"ק ר"ח טבת תקנ"ל.

תשובה לכבוד אהובי ידידי הרב הגדול מוה' לוי אב"ד דק"ק
טריטש.

ואשר הקשה על הר"ן צפרק כירה שכתב שדעת הר"י
להחם חמין לצורך רחיצת כל הגוף ביו"ט מותר
מן התורה ואסור רק מדברי סופרים. והקשה מעלמו
א"כ איך קאמר במס' ע"ז דף כ"א ע"כ לא ישכיר אדם
מרחץ לנכרי וכו' אבל לכתי מאי שרי וכו' כותי אימתי
עמיד בחוה"מ אן נמי עבדין. ולדעת הר"ן קשה הרי"ף
כותי לא נזהר בדברי סופרים ועמיד ביו"ט- מה שאסור
לדין. ולדעתי ל"ק ולא מידי כי באמת מפשוטו של
מקרא אסור להחם ביו"ט לצורך רחיצה שהרי כתיב אך
אשר יאכל לכל נפש. והר"י שסובר שהוא מן התורה
היינו מטעם דהלכה כצ"ה לדמרינן מתוך שהותרה
הצנעה לצורך וכו'. והא ודאי שהכומים אינם זזים
מפשטיה דקרא ולא אמרי מתוך ולדידהו הצנעה שלא
לצורך אוכל נפש כתיב מפורש בחוה"מ לאסור ובדאי
זהירי זה.

סימן צח

בביאור דברי הצ"ח ביצה ט"ז

תשובה מבן המחבר

לכבוד אהובי ידידי הרב המופלא החריף מוהר"ר מרדכי בער
יאנקוי נר"ו.

אתמול אחר חפלת ערבית שמתי עיוני על דברי זל"ח
מס' ביצה ט"ז ע"כ ד"ה והנה ראיתי צהרא"ש
וכו' שהראה לי כבוד מעלתו אתמול. וראיתי כי דברי
אחמ"ו הגאון זל"ל כראי מולקיס והמה מוזנים. דאחר
שכתב דטעמא דר' אשי לא שייך אלא אי לא אמרינן
הואיל דאי אמרינן הואיל ליכא איסור תורה לא שייך

הערות הגאונים

למיתקן ע"ת ועפ"ז נדחים דברי המג"א ריש סימן
תקכ"ז. והמג"א שם שכתב להשיג על הכ"י דאין קיי"ל
דלרבי שבת אין נעשין ביו"ט דלא כר"ח רק כרצה דע"י
הואיל מותר מדאורייתא וסמוך לחשיכה דלא שייך הואיל
ואסור מדאורייתא לא מהני ע"ת ע"ש במג"א. וע"ז כתב
אחמ"ו ו"ל להוכיח דלהרמב"ם ע"כ ליכא למימר כן דהא
הרמב"ם פסק צפ"א מהל' יו"ט הלכה ע"ז כרצה
דאמרינן הואיל וגם כתב טעם העירוב כר"א כדי שיאמרו
אין אופין מיו"ט לחול. ולפי דברי המג"א הוא תרמי
דסתרי אהדדי דממה נפשך כל זמן דשייך הואיל לא
צריך עירוב כיון דליכא איסור דאורייתא וסמוך לחשיכה
לא מהני עירוב וא"כ למה תיקנו כלל ע"ת אלא ודאי
ע"כ ז"ל דהרמב"ם ס"ל צוה כר"ח דלרבי שבת נעשין
ביו"ט וא"כ גם סמוך לחשיכה מהני עירוב והיינו כר"ח
דלרבי שבת נעשין ביו"ט כדעת הכ"י שהביא המג"א שם
ודוק. דברי ידידי לנח. הק' שמואל סג"ל לנדא.

סימן צט

במש"כ במהדור"ק בענין גילוח בחוה"מ

בע"ה יום ד' אפיק ז"ך ירח א"ש תקל"ז.

תשובה שלום רב. לגדול ורב. אור נערב, ה"ה כבוד אהובי
מחונתי ידידי וחביבי. הרב המאוה"ג המופרסם זקן ונשוא פנים.
חציו חצי גבור שנונים. נ"י פ"ה ע"ה כבוד שמו מוה' לעמיל
סג"ל אב"ד ור"מ דק"ק א"ש.

מכתבו הגיעני. ובחודעת שלומי ושלום תורתו שמחני.
וע"ד אשר תמה על אשר ביארתי בספרי נודע
ציהודה בחלק א"ח סימן י"ג להחזיק פסקו דר"ת בגילוח
בחוה"מ נגד כל הפוסקים. הנה לשוני של מעלמו הוא
צוה"ל. ובעיקר ענין זה תמנהני על השליט הגדול הזה מי
דחקו לכוון צפרצה דחוקה לקיים דברי יחיד במקום
שכל הפוסקים הראשונים והאחרונים אחד מהם לא
נעדר לדחות פסק זה ובפרטות בדור פרוץ שבמימינו יש
לחוש שפושעים יכשלו גם צממה ענינים אחרים אם
יראו שמחירין נגד הש"ע וכל האחרונים ועכ"פ לא היה
לפרסם היתר זה בספר. עכ"ל מעלתו נר"ו.

הנה עיקר התמיה אין לה שחר ולמה לא אנדיק הצדיק
דמעיקרא הוא ר"ת במקום שאני רואה דבריו
נכונים וכי משוא פנים יש בדבר אפילו אם היה באיסור
תורה האמת עד לעצמו וק"ו באיסור דרבנן. אבל באמת

עכ"פ נראה מזה דקדשים טמאים נשרפים גם בזלילה דאליכ הלא
מצות שריפת קדשים גופא הוי מ"ע שהזמן גרמא ונשים אינן
מחויבות בה. (הג"ר משה א"ל אב"ד איוזיע)

(ג) דקדשים טמאים נשרפים בזלילה נ"ב ועיי' תוסי קידושין ל"ד
ד"ה מעקה בקוי הר"י מא"י א"כ הא דאין מדליקין בשיש
ביו"ט הלא אשה דאינה מחויבת בעשה דיו"ט וכי תוכל להדליק

שאמר רב אסי אר"י דף י"ח ע"א על צבא דאלו מכבסין שמי שאין לו רק חלוק אחד מותר לכבס כו'. הנה החשונה בזה ללא לורך דהרי צבא דאלו מכבסין גופא קשה קושייתו למה לא אמר ההיחר ע"י פועל עני כי ס"ד שכיוצא אסור אפילו ע"י פועל עני וכבר מבואר דברי אלו בספרי וכבר ביארו בגמרא דף י"ג ע"א שכל פעולה מותר ע"י פועל עני וממילא גם סיפור וכיוצא בכלל. ומ"ש מסייע כזה אין צו ממש והרי הנה"כ המיר לומר לאשה וכו'. ועל זה השיב מעלתו למה תפסת להקל כדעת הש"ך ולא תפסת להחמיר כדעת הט"ו שהסכים עמו הגאון ח"ל בסיומן פ"ב עכ"ל מעלתו. ואני חמה מי שצא להשיג איך לא יעיין מתחלה בדברי עצמו וממקום שצא מדברי הט"ו עצמו והרי הט"ו עצמו צ"ד סימן קצ"ח שם מחיר צחוק"מ לומר לנכריה שמתחכם והם דברי מהר"ם אלא שהט"ו כתב שבשבת ויו"ט אסור והנה"כ מחיר גם בשבת. וא"כ אני דנתי מדברי הנה"כ ק"ו שאפילו באיסור סקילה מחיר מסייע ק"ו באיסור גילוח צחוק"מ. והט"ו אוסר באיסור תורה יעוין שם בדברי הט"ו שכן מורה לשונו שכתב שאומה ישראלית מסייעת לה וכאילו היא עושה מלאכה זו שאסורה מדאורייתא. וגם הח"ל סיים שם בתשובה שראוי להחמיר שיש צו משום לתא לדאורייתא, ועוד רבותא לתחשב גברי והרי המג"א צריש סימן שם הסכים לדברי הש"ך צנה"כ.

ובמה שחמה על מה שכתבתי שוב בחיבורי דאם מחירין ע"י פועל עני דוקא לא שייך לגזור שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול דאיך יסמוך על זה דאטו יודע הוא קודם רגל שידמין לו פועל שאין לו מה יאכל. ועל זה השיג מעלתו דלפ"ו מותר ע"י פועל עני אפילו לא גילח ערב רגל וא"כ ר"ח מחיר למי שגילח היינו ע"י כל פועל וא"כ נסתרו דברי הראשונים שכתבתי לתוך דברי ר"ח. זה תורף השגתו דמעלתו אלא שלשונו משובש ומוטעה זה ^{דבר המורה} קצת אבל לקחתי דבריו שזהו כוונתו.

ואני אומר אף לו יהיה כדבריו שלפי הקבצא שלא יסמוך על פועל עני מותר אף למי שלא גילח ערב רגל אעפ"כ אין בזה סחירה וכך הוא דרך כל מחבר לחוק ההיחר מכל לך. וכתבתי מתחלה לפרש ולתוך דברי ר"ח ואח"כ כתבתי ואני לעצמי אומר היחר יומר מהיחרו של ר"ח ושכפועל עני לא שייך לגזור כלל ובאחי בזה להקל יותר מקולא של ר"ח. אבל ר"ח עצמו אינו סובר כסברתי וסובר שגם ע"י פועל עני יש לגזור שחא יסמוך על זה. וכל זה לפי הבנת רוס מעלתו בדברי אצל מעולם לא עלה זה על לבי לומר שמי שלא גילח ערב רגל דלא נגזור בו שלא יכנס כשהוא מנוול דאיך אפשר להחיר לזה ואנו רואים שפשע ונכנס

עמות הוא צידו דמעלתו. ואני לדעתי לא התרתי מה שאסרו הראשונים והאחרונים רק מנאחי חילוק צדבר לפרש דברי ר"ח במקום שספו חמו כל החמיהות שמתו עליו. והם הראשונים והאחרונים שמתו עליו הוא מפני שלא עלה על דעתם לפרש דבריו כן והיו מפרשים דבריו שכל ענין מחיר לכך נחלקו עליו נמצא שאין ציני וצין הפוסקים ראשונים מחלוקת בעצם הדין רק מחלוקת בפירושו כוונתו של רבינו חס. ומה שכתב בפרטות צדור פרוץ צצימינו שפושעים יכשלו גם בצמה עניינים אחרים בזה שום מורה לא יעלה על ראשו ופי מדמין באיסורין זה לזה. אבל אהובי הואיל ודפק על פתחי אגיד לו האמת בזה וזמן רב הייתי פוסח על שמי השעיפים אם לפרסם דברים אלו בספר או לא. ואגיד ליה גופא דעובדא.

זה שנים רבות כמו י"ב או ט"ו שנים נשאלתי דין זה הלכה למעשה לאחד שהיה נחון לו הגילוח צחוק"מ. ובררתי אז דין זה ורשמתי לעצמי ולהשאל הפתחתי הטעם ומלמתי לו כאילו הוא הוראה שעה. ואמרתי לו מה שהתרתי לך היה לי טעם שהיה שייך רק בפעם ההיא ולא לעמיד והעלמתי ההיחר ממנו. ואמנם טעמי היה לא בצביל חשש של מעלתו שיקילו גם צעניינים אחרים אבל היה טעמי הואיל במקומות אחרים נכשלים. בזהשחת זמן צחער שהוא חמשה לאוין ולמה אפחת להם שערי ההיחר צחוק"מ ומי יתן למצוא מקום להחמיר בצמה זמנים. וכמו שנה קודם שהתחלתי להדפיס ספרי והתחלתי לסדר ולחפש באמתחות הכתבים שלי את כל התשובות גמרותי בלבי להעלים תשובה זו ושלא להדפיסה מטעם הנ"ל. אבל כאשר עינתי בזה ראיתי בלבי אדרבה לאיך גיסא בצביל שהדור פרוץ צדבר הנ"ל טוב יותר לפרסם היחר הנ"ל והטעם כמות בלבי ולא אורל לגלותו אם יפציר לא אשיב. ואני שוקל הדבר צדעתי כמאמר ריב"ז אזי לי אם אומר אזי לי אם לא אומר ושם אחד מהקדמונים לא עלה בלבו דבר זה ואריך אני ג"כ להעלים מה שהעלימו הם. אבל עכ"פ הכרעתי שפרסום היחר צחוק"מ יש צו מזהו רבה וגדר ומשמרת לתורה לפריצי הדור. ודי בזה כי כבר אמרתי אם יפציר לא יועיל ועכשיו צא אצו לעמק יהושפט. צעיקך השגתו על דבר ההיחר שכתב מדקחם ר"ח מכלל שכל פועל מחיר וכו'. אני חמה ל"ל לדחוקי נפשיה לפרש דברי ר"ח שיהיו מוקשים ומדוע לא נפרש דבריו שיהיו נכונים. ועוד גם לדבריו אינו צא אלא לעקור דברי ר"ח ולומר שאין כוונתו כפירושו אבל גוף ההיחר ע"י פועל עני לא הושג ע"פ השגתו.

ובמה שכתב דה"ל לחלמוד להשמיענו חידוש זה על צבא דאלו מגלחין ע"י פועל עני מותר לכל אדם כשם

כלל והוכחתי זה מגוף ההיתר שע"י פועל עני ואורחים אפילו רואים את הפועל מנין ידעו שהוא עני וא"כ לא נשאר רק חשש חשד מזני העיר ממ"נ אם חיישם בגילוח שאח"כ כשיראו שהוא מגולח יחשדוהו שעשה ע"י פועל שיש לו גם נשאר מלאכות יש לחוש כן שאחר גמר המלאכה יראו המלאכה ויחשדוהו א"ו שאין כאן חשד כלל כיון שמכירים שיש כאן פועל עני.

ובזה נראה לענ"ד לתרץ מה שנתקשה הביט יוסף בסיומן תקל"ד לדעת המפרשים אזורו מוכיח עליו כפירש"י בדף י"ד ע"א שמי שאין לו אלא חלוק אחד נשעה שפושטו מחטטף במקטרינו וחוגרו בזאורו וכו' וא"כ לא הותר לכבסו רק הוא בעצמו אבל לא שיכבס לו אחר. א"כ למה השמיטו הפוסקים הא דאזורו מוכיח הוה להו להביא דבר זה להורות שאסור לאחר לכבסו. ולדידי ניחא כיון דאזורו מוכיח כבר מכירים בני עירו שיש צניעות מי שאין לו אלא חלוק אחד אפילו יכבסו אחר לא יחשדו את הכובס כיון שיש להם לחלום שמכבס בהיתר.

ועוד נראה לענ"ד דלא חיישין לחשדא לפי מ"ש הב"י שם כיון שהחירו חכמים לכבס למי שאין לו אלא חלוק אחד לא נחמו דבריהם לשיעורין והחירו אפילו לכבסו ע"י אחרים ע"ש. קן אני אומר כיון שהחירו לפועל עני לעשות מלאכה כדי שיהיה לו מה לאכול לא נחמו דבריהם לשיעורים לחלק בין מלאכה דשייך בה חשדא ובין מלאכה דלא שייך בה חשדא. וזה ספד תמו השגות של מעלתו. ואני נכחי אז קן כחי עמה נכחא דהיתרא ומטעם אשר עם לבני כוזר נחמתי כחצי. ולרוב הערדה אקצר. דברי מחותנו אר"ג את והצ נתחלמו ובסופו. דברי הד"ש.

סימן ק

עוד בענין גילוח בחוה"מ

תשובה שלום תניינא להרב הג"ל וכו'.

מה שחזר על הראשונות בעסק גילוח בחוה"מ לא ראיתי בדבריו השגה חדשה רק חזר על הראשונות. ואם גם אני אחזור על הראשונות אין לדבר סוף וכל מה שהשבתי בראשונה לעמי יש צו די ואם מעלתו אין רוצה לקבל מה אעשה לו. ואני לא הדפסתי חיבורי רק שיסמכו הקטנים ממני שאין כח עיוסם משיג לעיין אבל מי שהגיע להוראה ויש לו לב להורות אין אני אומר קבלו דעמי. ומה שחמה מעלתו אין אחקוק נספד דבר שהטעם כמס לבני. אני תמה עליו וכי אני נחמתי למעלתו שטעם ההיתר הוא כמס הלא כל

כשהוא מנוול ובדף י"ח ע"א בחוספות ד"ה אע"ג וכו' נסתפקו בני שאין לו אלא חלוק אחד אם לא כבסו קודם המועד אם יש לקנסו הואיל ופגע ואפילו לדין שמחירין אפילו לא כבסו קודם המועד וכמו שהוכיחו החוס' שם מדברי התלמוד הטעם בזה דלא מיחשב פגיעה שאפילו אם היה מכבסו לא מועיל והיה צריך לכבסו שנית במועד כמבואר בטור בסיומן תקל"ד שכתב הטעם שהוא מתכלך מיד אף אם כבסו קודם לכן אבל בגילוח שאם היה מגלח קודם לא היה צריך לגלח במועד ופגע וכנס כשהוא מנוול ודאי שאסור לגלח. אבל כוונתי בחיבורי במה שכתבתי והוספתי דלא שייך בזה לגזור היינו בזה דמיבעיא להו בגמרא דף י"ד ע"א באבדה לו אבדה ערב הרגל וכו' ומסיק לאסור שלא מוכחא מילתא פירש"י ויאמרו שפגע וסמך עצמו שיספר במועד ועל זה כתבתי שאם מחירין רק ע"י פועל עני ידעו שלא פגע דאין סמך עצמו על פועל עני וידעו שאנוס היה אבל מי שלא גילה צמוד ערב הרגל אן חוין שסמך עצמו שיגלה צרגל לזה בודאי אסור. ונשאר גם פירושי בדברי ר"ת קיים.

ובמילא מה שרצה להוכיח מסבירי דע"י פועל עני לא שייך שיכנס כשהוא מנוול וא"כ למה אסור למי שלא גילה אלא מטעם שיחשדוהו שגילה ע"י פועל שיש לו מה לאכול וממילא גם בגילוח אסור מטעם חשד. כל זה דברי מעלתו. ולפי מה שכתבתי למעלה דמי שלא גילה אנו רואים שנכנס כשהוא מנוול ולכן אסור ולא מטעם חשד ממילא בטלו דבריו. והא דבאמת לא חיישין לחשדא שיחשדוהו שגילה ע"י פועל שיש לו לאכול. נלענ"ד דבאמת כבר כתבתי בחיבורי דאי חיישם לחשדא א"כ אין החירו שום מלאכה ע"י עני. ומ"ש בחיבורי שיש לחלק ששם החשש רק בשעת מלאכה ואז רואים שהוא פועל עני משא"כ גילוח שייכר אח"כ שנחגלה בחוה"מ ויחשדוהו. הנה זה כתבתי קודם שהוכחתי דאין לחוש לחשדא דאורחים ולגבי אורחים שפיר יש לחלק כנ"ל דאף שיש מלאכות שיש לחוש גם אחר גמר מלאכה כגון שצנה חדר חדש והכל יודעים שזה לא היה קודם המועד ויחשדו בראותם החדר הוא שנצנה ע"י פועל שיש לו לאכול מ"מ אורחים מנין ידעו אם לא היה חדר זה כבר בניו קודם המועד וכן כל כיוצא בזה. ובשעת מלאכה ליכא חשש שרואים מי הוא הפועל ומזני מחא ליכא חשד כלל כיון שהם מכירים בני עירם ויודעים שיש שום פועל עני לא יחשדוהו שעשה ע"י פועל אחר דלא שניק היתרא וכו' אבל גבי גילוח גם לגבי אורחים היה חשד שיראו בפניו שנחגלה מחדש והם לא ידעו שיש צעיר ההיא פועל עני. אבל אחר שהוכחתי שם דלחשדא דאורחים לא חיישין בחוה"מ

על ר"ח נשענתי ודבריו קיימתי. ולא עוד אלא שח"ו אני לא התרחי מה שאסר מוהר"ס ולא מה שאסרו שום אחד מהפוסקים. אני התרחי דבר המותר לכל הפוסקים וכך אני אומר שהפוסקים שחלקו על רבינו חס הוא לפי שעלה בדעתם שרבינו חס מחיר לחלוטין אבל מודים הם שע"י פועל שאין לו מה יאכל מותר דללא כ"ל כל הפוסקים שכל המלאכות מותרים ע"י פועל עני. וא"כ אם אני אומר שגם רבינו חס לא המיר אלא ע"י פועל עני אין כאן מחלוקת בגוף הדין רק בפירוש דברי ר"ח וממ"נ אם כוונת ר"ח כן מה טוב ואם באמת המיר רבינו חס לחלוטין עכ"פ אני איני מחיר רק ע"י פועל עני ואין אני סותר דברי שום אחד מהגדולים.

רמה שכחז מעלתו וזה לשונו. וגם מה שסיים ולמד קל וחומר משביעית לחולו של מועד שכן כתוב במשנה אחרת הסמוכה לפניה, חלה השנייה בראשונה ואף הראשונה לא עלתה לו כתבואר בחו"ט בריש מ"ק בשם הירושלמי לעטס השני ע"ש ע"כ לשון מעלתו. והנה מזה אני ח"ו עליו שנשען על דברי החו"ט ולא רצה לעיין בגוף דברי הירושלמי ואני מכיר את מעלתו מנעוריו שדרכו לחקור את שורש הדבר ולא להשען על הקיצורים. וכאן לפי שהיה שמה ואוהב לעטון ושונא לפרוק ולתרוץ את דברי ולכן לא רצה לעיין פן יראה איזה זכות. והנה החוס' י"ט העתיק דברי הירושלמי בקיצור ולא נשמר להעתיק כלשונו ולדעתי שגה בדברי הירושלמי. וזה לשון הירושלמי והוא צירושלמי בשני מקומות בריש מועד קטן ובסוף פרק ב' דשביעית ובשני המקומות הלשון מכון אוח באת. וכך הם דברי הירושלמי מה בין שביעית מה בין מועד. שביעית ע"י שהיא מותרת במלאכה החירו בין דבר שהוא טריח ובין דבר שאינו טריח מועד ע"י שהוא אסור במלאכה לא החירו אלא דבר שהוא אכז ובלבד דבר שאינו טריח. ואית דבעי משמעניה מן הדא שביעית ע"י שזמנו מרובה החירו מועד שזמנו קצר אסרו. אותן ז' ימים האחרונים לא מסתבר מי עבדין כו' ימי הרגל ויהיו אסורים עכ"ל הירושלמי. והחוי"ט היה סבר שהירושלמי חירץ זה באמת לחלק בין שביעית למועד משום שזמנו מרובה ולכן העתיק אי נמי ולא כן הוא. וגם בסוף דברי הירושלמי אותן ז' ימים האחרונים לא מסתבר כו' היה סבר החוי"ט שהירושלמי כוונתו דלא מסתבר לאסור אותן ז' ימים ודברי הירושלמי הם בניחותא. ואין משמעות דברי הירושלמי כך. והקרבן העדה פ"י שזה הוא צעיר צירושלמי אם אותן ז' ימים האחרונים אסורים או לא פלוג ולא איפשטא. גם דבריו רחוקים. אבל דוק בדברי הירושלמי שלא אמר ואית דאמרי שביעית ע"י שזמנו מרובה כו' וגם לא אמר ואית דשמעניה מן הדא

טעמי ונימוקי מבואר צחיבורי ויותר ממה שמבואר שם כתבתי למעלתו נאר היטב ומפורש. אבל כתבתי לו שהיה דעתי להעלים הוראה זו ושלל לפרסמה אבל מטעם הכמוס פירסמתי ההוראה והשומע ישמע והחלל יחלל. וידע מעלתו שגם תלבד הטעם הכמוס ג"כ מלאחי עצמי מחויב בדבר עכ"פ לפרסם ההיחזר בכלן בקהלנו. שבכאן צעה"י נוהרים מלהשחית בחער ובחומ"מ מחמת שנגעלו שערי האומנים היהודים לפניהם הלכו לאומנים נכרים בחומ"מ וממילא היה משחיתים בחער כי הנכרי אין בקי לגלח במספרים או במשיחה ולכן מלאחי עצמי כמחוייב לפחות להם שערי היחזר אלא יהודים, אלא שהיה צלבי דלוליין בחר רוצח דעלמא במדיניות שאינם נוהרים מן החער לכן רציחי להעלים עד שמתעס הכמוס אשר עמי הכרעתי לפרסם ההיחזר. ולרוב טרדותי לא אחריך יותר.

סימן קא

בדין גילוח בחוה"מ ע"י פועל נכרי

תשובה לשואל כענין. בתורה הרבה קנין. עוקר הרים וסותר אבני בנין. ואת והב בסופה. דין ליה הניין. ה"ה כבוד אהובי ש"ב נר"ז ידידי וחביבי. הרב המאור הגדול הגאון המפורסם נ"י פ"ה ע"ה כבוד שמו המפורא מוה' שאול נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק אמשטרדם יע"א.

מכתבו הטוב קבלתי ושמתחי בשלומי. ואשר הרבה להמרעם על היחזר הגילוח בחוה"מ. הנה אין דרכי לומר קבלו דעתי וכבר הקדמתי בהקדמת ספרי שאני איני כדאי לסמוך עלי כלל ואני הולאחי חיבורי לאור שילמדו התלמידים אשר זכני ה' להרצין חורה צישראל וזה יותר מארבעים שנה לא פסקו תלמידים מציתי ואם המה ילמדו צו די לי אבל לגדולי הדור ח"ו שאבוא להורות להם וכל אחד כדאי לעצמו וקטנו עבה ממחני. ולכן האמתלאות שהרבה מעלתו במכתבו להשיב דעתי שלא יחר לי על שחולק עלי היה ללא צורך כי הלא זו חפלתי גם בהקדמת ספרי שלא יהיה ספרי למוקש והדברים שאינם נכונים לא יתקבלו. ואדרבא אני מחויב טובה לכבוד רוס מעלתו צוה. ואעפ"כ לגוף הדין אם לפי דעתי נכון ג"כ לא אשא פנים והאמת יורה דרכו. ונצו לעמק יהושפט.

מ"ש שעיקר סברת הפוסקים האוסרים חלוי בדברי הגהת מ"י בשם מוהר"ס מרדכיבנורג רבן של כל ישראל. הנה מי לא ידע מגדולת מוהר"ס וחלילה לי להרהר צלבי לחלוק עליו מטעמא דנפשי. אבל אם מוהר"ס הוא רבן של ישראל רבינו חס הוא רב רבנן ואני

אלא ואית דבעי משמעיה וכו' וכך הם דברי הירושלמי שהירושלמי פ"י חילוק בין שביעית למועד משום דשביעית מותרת במלאכה וכו' וזה הטעם העיקר ואחר כך אמר ואית דבעי משמעיה וכו' שיש שרצו לחלק טעם אחר ולומר שהקולא בשביעית הוא משום שזמנו מרובה והשיב הירושלמי לסחור דבריהם שאם זה היה הטעם א"כ אוחן ז' ימים האחרונים של שביעית וכי לא מסתבר למעבדינהו כמועד והיו אסורים לדברי האית דבעי הללו והרי סתם החירו בשביעית ולא חילקו בין ז' ימים האחרונים לשאר השנה אלא ודאי שאין זה טעם לחלק רק הטעם הראשון. זה הנלעג"ד בפירוש דברי הירושלמי והוא נכון והתוספות יו"ט אגב שיטפא לא נתן לב לעמוד על פירושו.

ומעתה גם הראשונה עלתה צדי שהרי גם בהוצאת זבלים לא חילקו צריש פ"ג דשביעית בין ז' ימים האחרונים ועם כל זה קאמר עלה זירושלמי שלא חשו לעוברין ושצין מפני מראית העין מכלל שהטעם הוא האיל ואיסורו קיל משבת. וגם בלאו הכי אם היה כוונת הירושלמי שלא חשו לעוברין ושצין הוא רק משום שזמנו מרובה לא רצו להמיר א"כ אין דבר זה אמור אלא בשביעית לחוד ולא בשום שאר איסור איך קאמר סתם הדא דחימא דלא חשו לעוברין ושצין מפני מראית העין והוא ליה למימר דלא חשו בשביעית לעוברין ושצין. ועוד הרי כל אוחן שהחירו להם חכמים לגלח כמועד יוכיחו דאיכא למיחש למראית עין של עוברין ושצין יואל מביח האסורים ומנודה שהחירו לו והנשאל על נדרו וכדומה וכי מאין ידעו עוברין ושצין מזה ואומן שאבדה לו אבדיה ערב הרגל דאיבעיא בגמרא ופירש"י שהכל באים אללו ורואים שאבדה לו אבדיה והא ודאי שעוברין הבאים לכאן כמועד לא היו אלל האומן הזה ערב הרגל. אלא ודאי דבאיסור קל לא חשו לעוברין ושצין מפני מראית העין. באופן שבגוף הדין אני נשאר במקומו. ואמנם מ"ש מעלתו שאין חושש על פרסום ההיתר שאינו מתקיים כי מי ישמע לי לדבר זה עכ"ל מעלתו. דבר זה ידעתי מענמי שאין דברי קטן כמוני נשמעים ולא איכפת לי בזה אני לא אמרתי קבלו דברי. אבל מה שכתב שזער לו על פרסום ההיתר משום לוח שפחים. אני איני חושש לזה וכל כי הני מילי האמחים ליחאמרו משמי.

האומנים היהודים הלכו צלנעה לאומנים נכרים והיו משחיתים במער כי הנכרים אינם בקיאים לספר במספרים או במשיחה וא"כ פרסום ההיתר הוא לגדור גדר ולא לפרוץ פרץ. אלא אפי' במדינות הלועזים שבעו"ה משחיתים במער ועוברים ציד רמה על כמה לאוין מפורשים צמורה אוי שעלתה צימיו כך גם באילו הרשעים לא עשימי כי אם לגדור ולא לפרוץ. וכבר רמזתי לאחיו הגאון בזה. אבל יעבור עלי מה ויהיו מלעזים עלי ומוטב שאהיה שוטה כל ימי ולא אפרסם דבר שלא דברו ממנו הראשונים. ומה שפרסמתי היחר הגילוח צמורה"מ הוא דבר שכבר הורה ראשון לראשונים ר"ת.

ומה שכחז מעלתו שלהחזיק ולקיים הוראתי הוא מן הנמנע. תמהני מה הוצרך לכחוב דבר זה וכי בקשתי ממנו או מאחד משארי חכמי הדור להחזיק שום הוראה ממה שהוריתי והעליתי בספרי. אם הדברים נכונים אין צריכין חיזוק ואם נכשלתי ח"ו למה אבקש להחזיק ולהגדיל המכשול ח"ו. וגם עתה לפי דעתי כל הטעמים אשר אני כותב כאן לא נתקבלו על מעלתו כי כבר לא נתקבלו דברי הוראתי אללו. טרם שידע וראה חיבורי כבר יאל קול גבנוני כרוו בזה. והנה אעפ"כ בקשתי לעיין בספרי לפעמים אולי ימצא בו דבר טוב. ואני על משמחתי משמרת הלוים אני עומד ומנפה ממי יאלו דברי מעלתו לאור הדפוס ויגיעו לידי ואעשה אוחס חפארת לראשי לחבצם בעיני כל נכבדי הדור ולפרסם טבעו בעולם. ואת והב צופה. והיה זה שלום כנפשו. ש"צ אהבו הד"ש.

סימן קב

יישוב סתירת הטור או"ח סי' תקל"ז לחו"מ סי' ער"ה

בע"ה פראג יום ה' ח"י אדר ראשון תק"מ לפ"ק

תשובה לכבוד אהובי ידידי וחביבי, הרב הגאון מוהר"ר ישע"י מברעסלא.

מה שכתב דברי סתירת הטור בא"ח סימן תקל"ד עם דברי הטור צמורה"מ סימן ער"ה אהדדי. דבא"ח כתב הטור אסור להשוות שדה ללורך התרישה ואם ניכר שמתכוין לדוש ללורך המועד כגון שמשוה כולה מותר. הרי שאחז הטור שיטת רש"י במסקת מ"ק דף י"ד ע"ב שצריך קרקע שזה לדוש יומר מלחרוש וכ"כ הצ"י והצ"ח כאן בא"ח. ובחו"מ סימן ער"ה כתב רבינו הטור השוה פני השדה אם ניכר שכיון לתקנה לזריעה כגון שלקח ממקום גבוה ונתן למקום הנמוך קנה ואם אינו ניכר שמכוין לכך אלא להשוותה לעשות בה גרין כגון שלא

לגלח ערב יום טוב האחרון כמו אנשי משמר ע"ש, משמע פשיטא להגאונים לאיסור אלא שהקשו מ"ט, ולפע"ד איסור שנאסר מפני כבוד י"ט לא הותר מפני ניוול שזהו כבודו של י"ט שיכנס ב"ט אחרון מנוול, משא"כ אנשי משמר שאיסור גלוחם מפני כבוד מקדש אתי ניוול דשבת ודחי ליה:

וראה והביטה כי הגאון גודע ביהודה המתיר לא כתב אלא להוראת שעה לההולכים בין השרים ולפני מלכים יתיצבו, אלא שכתב שהיה ראוי שלא להדפיס ולפרסם היתר זה ברבים שלא ילמדו להקל לולי שחשב שקולא זו הוא גדר תורה לדעתו ומ"מ לא כתב פסק להחליט גילוח היתר בחה"מ בזה"ז, וטעם בזה כי נהי אם יראו ת"ח וגודרי גדר להפר תורה לפי הזמן והמקומות, יתקבצו וישאו ויתנו פה אל פה או במכתבים ולכשיסכימו יפרסמו במכתבים ויחתמו תחתיו גדולי פארי הזמן כך עלתה במחשבתנו להתיר איסור דרבנן פלוני מטעם כך וכך, וכעין תקנת הקהלות ור"ת בסוף ספר תשו' מהר"מ בפראג וכהנה, אבל יחיד בדורו אפילו הוא חסון כאלונים וכגובה ארזים גבהו ודבריו כראי מוצקים לא יכין להתיר אפילו מנהג קטן ממנהגי ישראל, היום יאמר הוא כך וידפיסו ויפרסמו ומחר יאמר אחר כך בסברות חלשות צנומות דקות עד שיתירו איסור דאורייתא, כאשר אירע בעו"ה בזמנינו כי רבו פריצי הדור והעמידו חזון לומר הלא גילוח חה"מ כמה מאות שנים נהגו אבותינו איסור ונצטערו ונתנוולו ועתה היתירו פרושים את הדבר, כן נמי נבוא ונתיר לחלל שבת בפרהסיא בעו"ה, והקולר תלוי אח"כ בהגורמים, ומשו"ה לא התיר הגאון נב"י בפרהסיא ומ"מ נכשלו בה, ע"כ שומר נפשו יזהר וישמור ה' רגלי חסידיו מלכוד:

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה קנה

גרסינן בסנהדרין דף ע' ע"א תנן התם ערב תשעה באב לא יאכל אדם בשר ולא ישתה יין אבל אוכל הוא בשר מליח ושותה יין מגתו, בשר מליח עד כמה א"ר חנינא בר כהנא כל זמן שהוא

כהן ששלמה משמרתו ברגל יגלח ברגל, וקשה אמאי כיון שפשע ולא גילח ערב משמרתו נתיר לו לגלח ברגל, אע"כ צ"ל אפילו גילח ערב משמרתו אסור לגלח במשמרתו ולא פלוג רבנן אע"ג דליכא איסור מלאכה וה"ה בחול המועד, אלו דברי הגאון ז"ל ודפח"ח. וטעמא נ"ל, דחיישינן למראית עין וחשדא, אע"ג דמייתי הגאון נב"י מירושלמי דמס' שביעית דמייתי מג"א [סי' רמ"ד סק"ו] יע"ש בביאור, התם מילתא אחריתי כל בני עירו יודעים שיש לו בית השלחין והאורחים בראותם זה מוליך זבלו בפרהסיא ואינו בוש מפני בני עירו ש"מ ידוע ומפורסם לבני עירו שיש לו בית השלחין דאל"כ לא שבקי ליה בני עירו למיעבד איסור בפרהסיא, אבל הכא הלא כל בני העיר יתגלחו ע"ז העני שאין לו מה יאכל והאורחים יחשדו כל בני העיר שפורצים גדר חכמים, מה תאמר גם כל האורחים יהיו מגלחים ע"י העני שאין לו מה יאכל כי לא יחדל אביון א"כ בטלת איסור גילוח חול המועד מכל וכל, ומזה הטעם לבד יש לאסור שלא תשתכח תקון חכמים בזה כמו שמצינו [עירובין ע"א ע"ב] שלא תשתכח תורת עירוב מהתינוקות:

והנה נב"י תנינא סי' צ"ט ק' ק"א נראה שהרגיש בחולשת הלכה זו וכתב שלא רצה להדפיס רק מטעם הכמוס, ואני הולך רכיל ומגלה סוד, כי בעו"ה רבו המשחיתים בעם בתער ואם יגדל זקנם בחול המועד יהיה כדי לכופף ראש לעיקר ושוב אחר י"ט ישחיתוהו בתער ועוברים על כמה לאוין דאורייתא, ע"כ טוב להתיר איסור דרבנן בחה"מ שלא יצמחו השערות כ"כ, ולטעמיה אזיל שלא מצא תשובה מספקת להשואל בסי' פ' הנ"ל ודחאו כמבואר למעיין שם, אך לפמ"ש לעיל שעכ"פ לא יצאו מידי מלקות המשחיתים בעם דאפילו יגלחו ערב י"ט האחרון מ"מ עד מוצאי י"ט יצמחו כדי קריצת ציפורן ויתחייבו א"כ למיעקר תקנת חכמים בכדי לא עקרינן, ומכ"ש ליראי ה' ולחושבי שמו שאינם משחיתים זקנם למה יגלחו בחה"מ ויעברו על איסור דרבנן בגילוי פנים ובחוזק יד על מגן:

ואעתיק לשוני בגליון ש"ע א"ח סי' תקל"א: עיין סי' יד דוד רפ"ג דמ"ק [י"ד ע"א ד"ה כדתנן] מייתי כמה שו"ת שהקשו מ"ט לא התירו

בו אולי צ"ל "לא יהיו"